

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Alexētērion id est Historia Pestis

Stengel, Carl

Augustae Vindelicorum, 1614

Cap. IX. Supplicationibus & Litanis pestis tempore sancti viri, & ceteri
Christi fideles vsi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49838](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49838)

Sæuissi-
ma pestis
oritur.

21. Cau-
sa.

dis, Petri Apostoli, Maria peccatricis & latronis in cruce, & lachrymis pœnitentia Deum sibi conciliarint. His ser. o. nibus Virginis animati ciues, cum ingenti deuotione triduanum illud suscepere ieiunium, moxque meritis & intercessi- onibus eius pestem illam à se depulerunt.

Oratione pulsa est & illa pestis quæ anno Domi- ni 820. nimiam *pluuiarum* abundantiam sequuta est, & penuria in Gallis, cum nec à bello cessatum fuerit: de quibus omnibus consules Annales Baronij tom. 9.

SUPPLICATIONIBVS ET LI-
TANIIS PESTIS TEMPORE
Sancti viri, & ceteri Christi fi-
deles vsi.

CAPVT IX.

Aldè pulchra & notatu digna sunt, quæ Ru- pertus Tuitiensis Abbas narrat in vita S. Heriberti Coloniensis Archiepiscopi, quo- modo nimirum idem sanctissimus Præsul pestem supplicationibus depulerit, atque lachrymis & precibus repentinam è cælo pluuiam obtinuerit, hisce verbis.

Apud
Sur. tom.
2. 16.
Martis.
Cap. 11.

Res ipsa, qua iam nunc enarranda est, satis lucidè commendat, non casu, sed per diuinam dispensationem id, quod supra memorauimus, euenisse: Et scilicet et in consecra-

tione

tione sancti praesulis prima se ex Euangelii codice offerret illa vox misericordis pontificis Christi, Spiritus Domini super me: propter quod unxit me. Subsecuta namque postmodum siccitas, peccata populorum vehementer arguebat, & ferè omnis herba praemortua, omnis ager exustus, non qualemcunque famem, sed famem mortiferam iam iamque minaretur. Denique cum siccitate pestilentia quoque sauebat, multique moriebantur, multi adhuc agra vix trahabant corpora. Erat ergo piissimo pontifici non parua vel qualiscunque sollicitudo: sed & in solitudine copatientis animi tribulatio, & in tribulatione iugis & lachrymosa oratio. Vnde quia ferrum pertransibat animam eius, & in corde eius gemitus spiritus sanctus, sicut dicit apostolus: Nam quid oremus, sicut oportet, nescimus: sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus: meruit & populum reconciliare Deo, sicut de sacerdote magno & digno quidam sapiens dixit: & in tempore iracundia factus est reconciliatio, & inter reconciliandum, glorioso glorificari miracula. Indicto ieiunio triduanò, luctuosus ibat populus per urbem facundam tot sanctorum millibus, & ad singulorum patrocinia locorum fideliter atque suppliciter lachrymosas fundebat preces, quatenus ab imminentibus, iam iamque praesentibus malis eriperetur. Erat autem publicus cleri & populi, monachorum quoque atque sanctimonialium processus, & ex omni ordine & trisusque sexus, lingua quidem diuersa, sed vna intentione & eodem sensu concrepando Kyrie eleison, altitudo cali pulsabatur. Inter omnes & pra omnibus mastus & supplex tristium filiorum spes & pater patria procedebat Archiepiscopus, ita vulnerato corde tantisque cum gemitibus, & miro modo consolatione sua dignum eum iudicaret spiritus sanctus paracletus. Cum igitur oratorium sancti Severini litania solennis egressa, beati Pantaleonis adiret oratorium, ecce niuei candoris columba, videntibus multis, caput eius circumuolabat, eademque repente disparsens, iterum visibilis comparerebat. Videbant eam multi, sed non omnes: quia & vide-

Esai. 61.

Fames & pestis grassantur.

Rom. 8.

Eccle. 44.

Indicit triduanum ieiunium, fitque solennis processio & litania.

Columbae miraculum.

licet non terrena species, sed cœlestis erat gratia, quam aliquibus videre donatum est.

Ut autem Ventum est ad locum, ubi iam dictus confessor Domini Severinus in transitu beati Martini voces angelorum psallentium audire meruit: vident eminius eandem columbam caput beati viri tertio circumvolantem, quæ & protinus in sublime eleuata, cœlos petiit, nec ultra comparuit. Vnde quis dubitet spiritus sancti gratiam, qualis in domo pectoris eius habitabat, talem de foris apparuisse, præsertim in tali luctuoso tempore? Columba namque, sicut & turtur, avis gemituosa est, gemitumque pro cantu edere solet: & sicut illa solinaga, sic pariter & gementem præ omnibus hunc designabat spiritus sancti gratia, & de isto quoque quodammodo id ipsum dicebat, quod de alio quodam non ignoto, sed eximio propheta, dictum sacra narrat pagina: Hic est fratrum amator & populi sui, hic est, qui multum orat pro populo, & pro ciuitate ista. Nimirum & iste vir in populo suo mitissimus apparuit, secundum similitudinem columbæ mitis & simplicis, sancto redundans spiritu pietatis: atque idcirco gemitus & oratio eius perire non potuit. Nam ubi ad prædium Ventum est, cum ipse appositis cibis ferè ieiunaret, ita tamen more suo, & tunc maxime, ieiunium dissimularet: quibusdam ad ipsum respicientibus, & cum dolore loquentibus, quod ea die profusis tam multorum lachrymis necdum propitiato Domino cœlum aperiretur, dignum memoria verbum respondit hic beatus, Verè mitis, Verè mansuetus, Vestri, inquit, o charissimi, pastoris est culpa, quod cœlum desuper tam ferreum est, quod multitudo viscerum Domini & miserationum eius continuerunt se super nos. Nisi enim Dominus meis irritatus esset sceleribus, qui inter ipsum & vos debebam stare medius: iam dirupisset cœlum, & beneficium eius descendisset, & stillasset super vos. Hac eodiciente, pariter quasi quidam sanguis fluebant anima sulcata ex oculis lachrymæ: quas erumpentes, & cum impetu currentes coram multis volebat quidem, sed non pote-

2. Mach.
15.

Nota sancti viri insignem modestiam.

rat continere. Lachrymis ergo victus, caput super mensam declinauit in manibus, & cum fortissimo spiritu Deo forti humilitate atque ardenti oratione luctabatur. Erat autem hora eadem tanta cali serenitas, ut nulla in aere nubes appareret: cum ecce subito fragore magna pluuia vis inundando erupit, ita ut prius imbrum crepitus audiretur, quam vir sanctus caput ab oratione subleuaret. Cuncti protinus circumsedentes, a mensa sese excusserunt, & proficere conati sunt, ut in laudem Christi tantique eius pontificis hymnis personarent, & signa ecclesiastica concrepare facerent. At ille vir prouidus, & humilitatis sua custos vigilantissimus, terribiliter adiurando illos, hoc fieri vetuit, vixque obtinuit, ut interim quidem a semetipso quiescerent, Dei vero laudem ac gratias Christo agendas nunquam tacerent. Nec vero insufficiens pluuia tunc extitit: sed ita uberrime terram irrigauit, ut iam premortuas segetum radices ad fecunditatem repararet.

Non sustinet se laudari.

Eiusmodi quoque charitatem sanctissimus Cardinalis Carolus Borromæus erga moribundos Mediolanenses filios suos, quos cælestis pater eius fidei commiserat, dum sæuissimo pestilentia morbo laboraret, præstabat; quos nunquam mortis metu intermisit visere, quibus semper lue grassante (300. enim homines singulis diebus per multos dies sæuitia morbi interibant) sacrosanctæ Eucharistiæ Sacramentum ministrabat; & pios viros ad idem munus hortari non desinebat. Calamitoso tempore orandi regulas populo præscripserat; diuinum auxiliū implorabatur; ipse nudis pedibus, sine collo vtrinque pendente, crucifixi Domini nostri imaginem magni ponderis humeris gestans orabat. Supplicationes publicè fiebant; longos & graues sermones ad populum tanta calamitate afflictū habebat. Sed ipsa verba Auctoris qui vitā S. Cardinalis cōscripsit, reddam. Li. 4. c. 4.

Supplicationes indixit, inquit, Litteris editis populum vehementer adhortatus est, ut verè, iam totoque animo ageret; ieiunium cum supplicatione coniungeret: quam sic-

quentissimus conueniret; & quacunque posset, etiam extrinsecus, abiectiois, penitentia indicia ex animo daret: tum vero pauperum miseriam, quantum posset, quisque subleuaret: & proximo die Dominico, postridie non. Octob. sanctissimam Eucharistiam, peccata confessus perciperet, qui id facerent, ijs autoritate Pontificia plenissimam peccatorum veniam concessit. Monuit diem illum sacrosancta communicationi dictum, diuino beneficio, eoque singulari insignem esse: in quo ante annos septem Dominus admirabilem contra Turcas Victoriam ad Echinadas largitus erat; proinde noua quoque sperarent diuina clementia beneficia. Quoniam vero supplicationum gratia magnum esse conuentum oportebat, Verebantur maxime, qui humano iudicio ducebantur, ne pestifera contagio, morbusque magnopere augeretur: ideoque Magistratus rem minime probabant; neque tamen, tanto imminente diuina animaduersionis periculo, magnopere resistebant. Et vero etiam rebus iam in summum pene periculum adductis, non valde periclitari ea in re ciuitas videbatur. Carolus igitur in eo perstitit, & ad supplicationes conueniretur. Tempus enim iam tandem videbatur, cum ab humanis consiliis, diligentiaque, minime penderent. Vim publica, ac coniuncta precationis non ignorabat, populo praesertim afflicto, salutariterque commoto: simul exemplis maiorum confirmabatur, tum domesticis, tum externis. Nam & in simili causa S. Gregorium ita suasisse dicebat. Et ciuitatem Mediolanensem acceperat, cum olim triennio peste laborasset, neque liberationis spes ostenderetur, ad extremum omni multitudine conueniente, religioseque ter supplicatum. ad statas Ecclesias eunte, subito, mirabiliterque liberatam, minus vero erat incommodi, quia femina puerique incautiora capita, domo prodire iam edicto vetiti erant.

Feria quarta cum clerus, populusque frequentissimus in maiorem basilicam conuenisset, & ad S. Ambrosii supplicatum iretur: priusquam in viam se darent, Carolus cineres, stata penitentia significatione, singulis imponebat:

capitulum

capita vero plerique, & ipsi quoque Magistratus, lachry-
 mantes submittebant. Fuit Carolus cappa, & appellans,
 funesta vestitus; cuius caputio caput induerat; postrema-
 que partem ex instituto prolixam, nemine sustinente, trabe-
 bat. Nudis erat pedibus: funem collo, & damnatis mos
 est, circumdederat: magnam crucifixi imaginem ferebat;
 quam fixis oculis progrediens perpetuo intuebatur. Omni-
 no veluti reus sordidatus, supplex veniam pro suis charissi-
 mis filiis petebat. Neque dubito quin iam tum ab initio
 pro eorum salute, vitam suam obtulerit: & illius boni Pa-
 storis fungeretur officio; qui animam suam dat pro ouibus
 suis. Simili habitu fuerunt Canonici, imo plerique sacri
 viri, plurimi etiam laici, cum de eo, quod Carolus facturum
 erat, fama percrebuisset, nudis pedibus venerunt; cum fu-
 nibus collo aptatis; parvisque crucibus, quas manu tene-
 bant. In Ambrosiana basilica concionem de suggestu ha-
 buit; in qua themate illo ex Hieremia proposito: Quomodo
 sedet sola ciuitas plena populo; ex tanta, tamque repentina
 amplissima ciuitatis mutatione, rerum humanarum incon-
 stantiam, caelestiumque irarum vim ante oculos ponere; po-
 pulumque ad errata, sceleraque sua deslenda, & calamita-
 tem salutariter ferendam: tum vero vita rationes melius
 instituendas, incitare curauit, &c. Fersa sexta ad S. Na-
 zarium Litania fuit; & ibi eodem modo, ex illo Chaldaei re-
 gis somnio, de procera, pulcherrimaque arbore; cuius copio-
 sissimis fructibus, ramis, & umbraque commodissime animali-
 um genera omnia utebantur: qua mox ita succidi, & dissi-
 pari iussa est, & radices tantum manerent: populum suum
 ad vita recognoscenda impulit, quibus in sua maxima opu-
 lentia seruierat, &c. Sabatho itum est ad celeberrimam
 beatissima Virg. Ecclesiam apud aliam veterem S. Celso di-
 catam, pia sodalitia tum ex instituto Veteri, contra quam
 Gubernator olim iusserat, operta facie conuenerunt. Illud
 etiam amplius factum; & ex omnibus Ecclesiis, qua com-
 mode potuerunt, sacra reliquia elata cum luminibus porta-
 rentur, ad animos magis commouendos, &c. Mirum fu-

it, ciui-

it, ciuitatem vniuersam, quasi contagij metu solutam, libe-
ter, studioseque omnibus q̄s diebus ad supplicationes conue-
nire, &c.

Diuinarum autem supplicationum finem Carolus
minimè faciens, prescripsit preterea Collegio maioris Eccle-
sia, vt secunda quaque feria ad Ambrosianam basilicam
supplicatum iret; reliquo clero vniuerso; Et prater id,
quod in Ecclesia sua facere quisque debebat, quotidie in cer-
ta partes distributus, vna cum populo, Veniret supplex ad
Ecclesiam maiorem, &c.

Veterū
Augusta
norum
pietas ac
deuotio.
D. Mind.
de peste
c. 8.

Tradunt Veterum historica annotationes (inquit
Clarif. Dn. D. Raymundus Minderer) abauos proauos-
que nostros huius quondam Urbis incolas, spreto corporis
cultu discalceatos magno planctu in publicis rogationum
processibus ad obtinendam DEI misericordiam pestemque
auertendā multo gemitu deuotè fuisse precatos, Et iam ieu-
nia, Elcemofynas ac prater hæc carnis mortificationes sile-
am, quibus vti Niniuita diuini numinis iram & iustam
vltionem pro zelo permoti auertere studuerunt. Sic anno
reparata salutis humane millesimo trecentesimo quinqu-
agesimo octauo, pia Veteranorum ciuium deuotio pro auer-
tendā Pestis plagā venerabile Eucharistia sacramentum &
vā cum sanctorum reliquiis circum Urbis mania supplican-
do deportans tanta pena ablationem à domino DEO extor-
quere studuit, quo tempore maiorenes quicumque erant,
flocineis Vestibus induti ac nudipedes nec nisi pane & a-
qua pasti, publicam rogationis processionem magno posteris
deuotionis relicto exemplo sunt secuti, quorum pietatem i-
mitata posteritas, eandem vena precanda viam Anno
1379. & Anno 1389. annoque 1398. laudabiliter ac consulto
est ingressa, quod ipsū nos è fideis ac piis Veterū manuscriptis
annotationibus in monasterio S. Vdalrici excerptissimus.